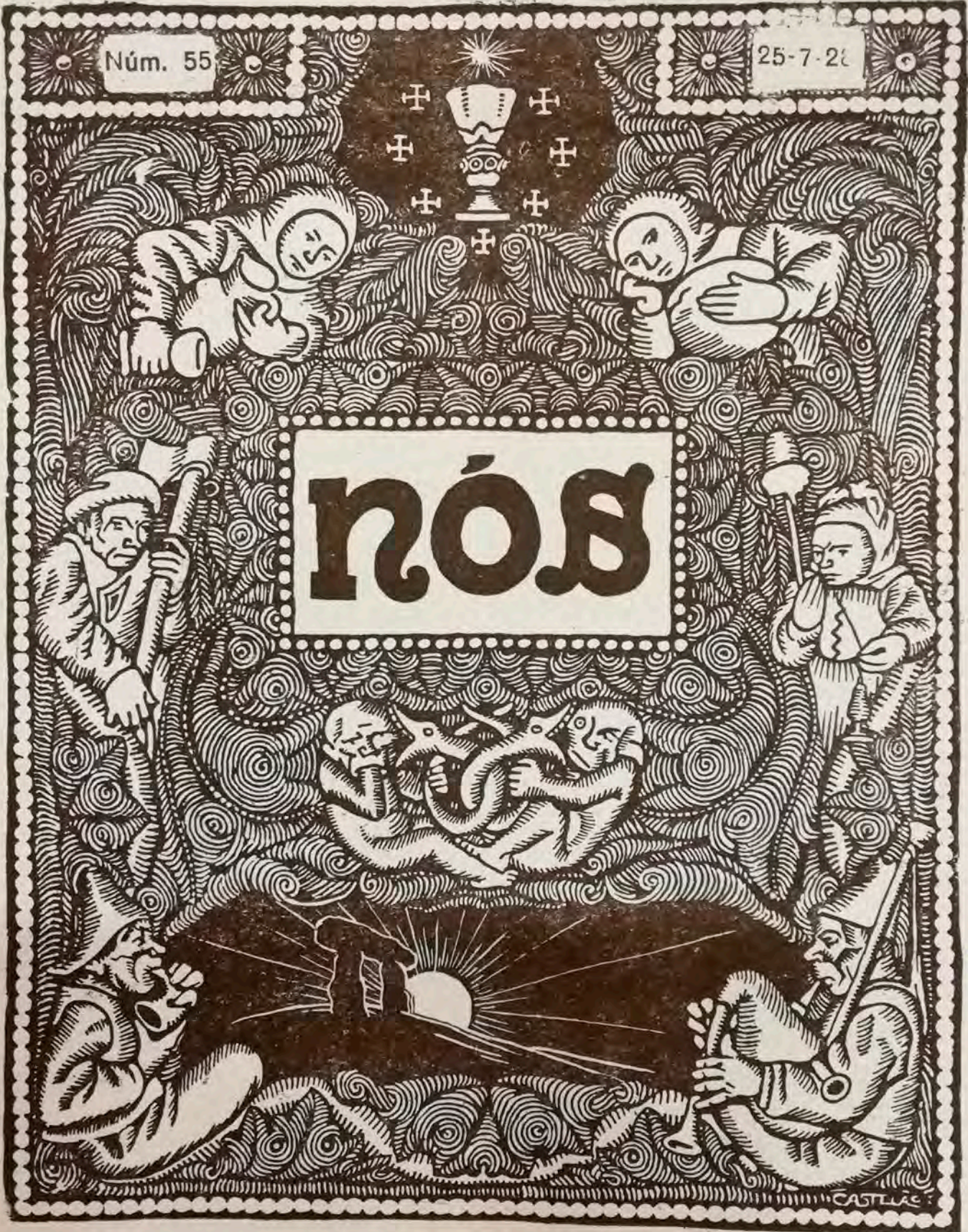

P. 634 F

Núm. 55

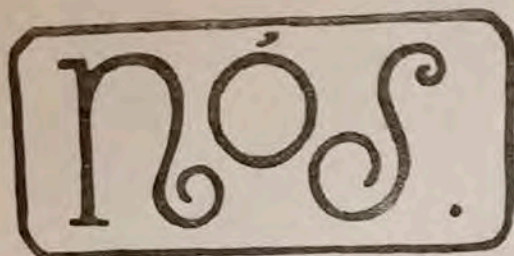
25-7-26

nós

CASTIELLA

BIBLIOTECA
ANTONIO FRAGUAS FR...

BOLETÍN MENSUAL
da
CULTURA GALEGA

Direitor Literario
Vicente Risco

Direitor Artístico
Alfonso R. Castelao

Administrador
ANXEL CASAL

DIRECCIÓN E REDAUCIÓN:

Sto. Domingo, 47—OURENSE

ADEMINISTRACIÓN:

Real, 36 1.º—A CRUÑA

ABONAMENTO

NOTA

Doce números, na Península 6'00 pesetas.

Fora da Península 8'00 >

Número solto 0'70 >

Este boletín non publicará máis orixinais qu'os que foran directamente solicitados pol-a Dirección. Tampouco se fai solidario das ideas n-eles emitidos, a non ser dos que por non iren rubrados, enténdense que son da Redacción.

Os pagos son adiantados e os gastos de xiro de conta dos suscritores

SUMARIO

Mañá de outono, por R. CARBALLO CALEIRO.

Día de Galicia.

Unhas estatuas do Pórtico da Gloria, por XESÚS CARRO GARCÍA.

Vicetto ou o romantismo, por VICENTE RISCO.

Catálogo dos Castros Galegos, da Seizón de Prehistoria do S. E. G.

Arquivo Filolóxico i-Etnográfico de Galiza.

Os homes, os feitos, as verbas, POL-A REDAUCIÓN.

Reloxería ZENITH

MÁQUINAS PARLANTES, DISCOS
AGULLAS e ACCESORIOS

M. CALVIÑO - Ourense

Vicente Risco

Abogado

Sanlo Domingo, 47-2.º

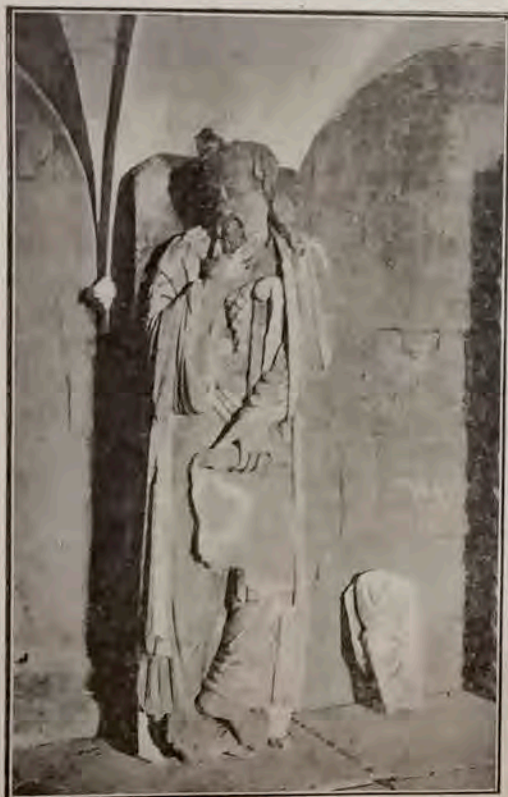
Ourense

UNHAS ESTATUAS DO PÓRTICO DA GRORIA

A eirexa de Sant-Iago, si hemos de dar creto ao Códice Calixtino (ano 1138 e 1140, cap. IX) tiña tres portas principais, sendo a maior e mais fermosa a d'oucidente.

Era a súa composizón a Transfigurazón do Señor, maravillosamente traballada. A

decoraban moitas colunas e estatuas, que eran a admirazón das xentes e dos pelen-grinos. Isto, con todo, non foi d'abondo pra que se mantivera en pé. O Arzobispo D. Pedro Suárez de Deza (1173 a 1206), ter-

mando pol-a importancia da Catedral com-postelán, veu con bós ollos o derribo d'aque-la fachada, cheo d'esperanza no trunfo do mestre Mateo, arquitecto do Rei D. Fernando II, que iba a erguer outra pra gardar o Pórtico da Groria, epopeia e drama divino, composizón orixinal, exemprar único no mundo, unha das maravillas no progreso da escultura medioeval.

Non se sabe de fixo cando o maestre Mateo comenzo a súa obra do Pórtico da Groria, creéndose fose despois do 1168, invertindo mais de vinte anos, aínda que a inscrip-zón dos dinteles diga que foron postos no ano de 1188.

Ben sexa do Pórtico da Groria, de quen tantos arqueólogos e escritores téñense ocupado, maormente o que mais o divulgou D. Antón López Ferreiro, ben de algunha outra obra, o que n-ofrece dúbida, é que son da mán e da escola do mestre Mateo as tres estatuas de que vou a tratar.

Son, como pode verse nas fotos, as de dous persoaxes bíblicos e a d'un rei. O seu tamaño e maior que o natural, e están feitos en granito ben escolleito. Das tres estatuas, parece a mais inferior a que representa un persoaxe bíblico, que con unha mán acarriña a súa longa barba puntiaguda e entrelazada, tal como si a fixese un artista d'antiga civilización asírica ou persa. O pregado e caída do manto do rei, envolto no brazo esquerdo, é un acerto d'execuzón. Xa non digamos da naturalidade e da cabeza ideal do outro persoaxe bíblico, que mostra unha cartela longa, cicais pensando na trascendencia do texto. Soilo istas tres estatuas enchen e dán

fama a calquera Museo. E nada ten d'estrano si as temos da máñ e da escola do mes-

tre Mateo, o artista mais grande do seu tempo.

Isas estatuas, ademais, téñense como irmáns xemelas dos Profetas e Apóstoles do Pórtico da Gloria, asegún Vidal e Cimadevila, non estando acordes respecto a o emprazamento. (1)

Vidal sostén que os dous persoaxes bíblicos representan Abraham e Xacob, conxectura que Cimadevila confirma dicindo: Abraham é o do cabelo longo, ancha barba, bastón de dinidá e mando, cartela n'unha máñ. Xacob, de longo cabelo e puntiaguda e entrelazada barba, sostense n'unha muleta que ten debaixo do brazo, pois era coxo, motivado á loita que tivo co anxel.»

Os dous menzoados escritores están ta-

(1) Vidal Rodríguez, «El Pórtico de la Gloria de la Catedral de Santiago», páxs. 21 e 22.—Cimadevila Rey, «Las figuras proféticas de los Pórticos del Paraíso y de la Gloria de las Catedrales, respectivamente, de Orense y Santiago», Diario de Galicia do 15 de Febreiro de 1928.

mén conformes en ver na outra estatua, sin cabeza, ó Rei D. Fernando II de León.

Si Vidal pon a Abraham e Xacob adosados a xambas do arco maor, Cimadevila as puxo na porta exterior xudaica, como tamén colocou a do Rei D. Fernando na xamba esquerda da porta principal, e non ó exterior como dí Vidal.

Tampouco na data de 1738, cando se fixo a fachada de Casas e Novoa, nin na obra, no século XVII, das portas, senón que nos creemos que foi no XVI, (1) ó facerse as portas maores e menores do Obradoiro, cando as tres estatuas deberon ser sacadas do Pórtico da Gloria, para ser levadas a un rincón dos xardíns de Fonseca, e despois recollidas pol-o Conde de Ximonde, que as puxo no seu Pazo da Ulla, a uns vinte kilómetros de Compostela.

Foi o primeiro en darse conta d'ilas don Antón López Ferreiro, quen as pideu ó seu

(1) López Ferreiro, «Historia de la S. M. I. C. de Santiago», t. VIII, páx. 55.

dono D. Alvaro Puga pr'a Exposición Rexional de 1909, pondoas no patio de San Clemente.

Rematada a dita Exposición, viñeron figurando como do Museo da Económica hastra fai pouco. Na actualidade vense xa na sala A. do Museo da Catedral Compostelán, aínda non inaugurado, e que a maior parte da súa organizazón débese a os traballos de Filgueira Valverde e do autor d'istas liñas.

Ben está que pezas de tanta valía tópanse nun Museo como o da Catedral; mais tememos que o día de mañán non se namore algún rico extranxeiro d'ilas, pois co poder da súa prata levaríais, por enriba de todos os entusiasmos e de todas as ideoloxías dos homes que traballan pol o bó nome de Galiza.

As tres estatuas do mestre Mateo, esceucional arquitecto como chegou a mostralo Antonio Palacios, (1) xenial estatuuario, o mais grande artista de toda a Idade Media, o Miguel Anxel do seu tempo, deben ser tidas por hoxe como da súa mán e da súa escola. Xa respecto a qu'os persoaxes sexan os Patriarcas Abraham e Xacob, e o decapitado o Rei D. Fernando II, nos parece o mais razonable a prudenza que tiveron os da Exposición de 1909, cando as clasificaron de persoaxes d'Antiga Lei e retrato d'un Rei.

XESÚS CARRO GARCÍA.

(1) D. Antonio Palacios, «Del Pórtico de la Gloria», Faro de Vigo do 21 d'Agosto de 1927.

VICETTO OU O ROMANTISMO

VII

O CAZADOR DE PANTASMAS

A Revolución de Setembre fixo de Vicetto superintendente da soada frábica de moeda de Xubia. N-aquél cãrrego, ó tempo que vixiaba a acuñación da caldeirilla, ochavos, cuartos, etc. traballou na *Historia de Galicia*. Suprimida a frábica quedou cesante outra vez o antigo carceleiro. De 1871 a 1873 publicou os catro derradeiros volumes da *Historia*. Dend'o comenzo da publicazón d'ela, ocorrerán mais cousas qu'a polémica filosófico-relixiosa do Deus-Tempo; en 1865 apareceu o pirmeiro volume da *Historia de Galicia* de Murguía, e no prólogo puña estas verbas: «...en nuestros días el señor Vicetto ha dado a la prensa trabajos históricos que nos abstenemos de calificar. (A calificación que mais arriba puxemos, tomada dos *Precursores*, está feita en 1885, sete anos despois da morte de Vicetto). Publicándose su última obra al mismo tiempo que la presente, un sentimiento de delicadeza nos veda respecto a ella todo juicio poco favorable. El

elogio nos sería fácil y agradable; la censura es hoy imposible». Vicetto gardou a resposta pr'o derradeiro volume, mais alí desquitouse de vez. Non somentes—coma anos despois García de la Riega e Riguera Montero—chama insistentemente a Murguía «el Sr. Martínez»—co-a millor fé do mundo, os biógrafos posteriores, á súa volta, habían asentar tamén con insistenza que Vicetto chamábase «Benito Vicetto y Pérez», pois os eruditos non perdoan un *es*—senón que dí da obra: «Frio, pesado, sin movimiento y sin vida, el incompleto libro del Sr. Martínez y Murguía, arrastra perezosamente el peso geológico, mineralógico, botánico y zoológico que le imprimió en la frente el señor López Seoane, por entre las nebulosidades del celticismo francés, las excentricidades históricas de Rougemont y las perturbaciones políticas de los legionarios del Lacio... si a oscuras estaba el lector, sobre el pasado de Galicia, a oscuras se queda. Informe, destartalada y monstruosa; capa de estudiante por lo remendada, la tal historia, lejos de arrojar luz alguna sobre los sucesos oscuros de la Galicia antigua, los envuelve